

О. Р. Михайлишин*

ВИЯВЛЕННЯ Й УСУНЕННЯ СЛІДЧИХ ПОМИЛОК ПРИ ПОПЕРЕДНЬОМУ РОЗГЛЯДІ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ

Слідчі помилки виявляються й усуваються на всіх судових стадіях кримінального процесу. Можна стверджувати, що розгляд кримінальної справи судом є чи не найважливішою складовою кримінального процесу і має на меті перевірку висновків досудового слідства, виявлення та виправлення помилок, допущених на досудовому слідстві.

Питання виявлення і усунення слідчих помилок при попередньому розгляді кримінальної справи не було предметом широкого обговорення в науковій літературі. Як правильно зауважив І. Ф. Демидов важливість стадії попереднього розгляду справи обумовлена тим, що з неї починається судовий розгляд кримінальних справ, саме в ній суддя має можливість вперше виправити слідчі помилки¹. Проте праця І. Ф. Демидова орієнтована на тогочасне законодавство, яке передбачало окрему стадію кримінального процесу — віддання обвинуваченого до суду, котра передбачала дещо інші повноваження суду і можливості щодо виявлення і усунення слідчих помилок. При сучасній тенденції впровадження у кримінальний процес засад змагальності, суд позбавляється обвинувального ухилу своєї діяльності, змінюються його повноваження та коло процесуальних можливостей, а тому постає необхідність осучаснити наукову теорію у сфері виявлення і усунення слідчих помилок при попередньому розгляді кримінальної справи.

Не розкриває питання виявлення і усунення слідчих помилок при попередньому розгляді кримінальної справи і А. Д. Назаров, оскільки приділяє увагу судовому контролю як засобу виявлення, усунення і попередження слідчих помилок, відзначаючи, що поняття судового контролю можна застосовувати лише для перевіркової діяльності суду на досудових стадіях кримінального процесу. Судовий контроль розповсюджується на порівняно обмежене коло слідчих і інших процесуальних дій і зводиться до досудової перевірки законності і обґрунтованості цих дій, які зачіпають конституційні права громадян². Таким чином, автор, спираючись на російське законодавство, приділяє увагу таким повноваженням суду як дача дозволу на арешт та взяття під варту, накладення арешту на майно, огляд помешкання за відсутності згоди мешканців, обшук житла, особистий обшук, якщо він не пов'язаний із взяттям під варту чи проведенням обшуку, контроль і запис переговорів, розгляд судом скарг на дії слідчого та прокурора тощо. Проте недослідженими залишаються повноваження суду щодо виявлення і усунення слідчих помилок в судових стадіях кримінального процесу, в тому числі і при попередньому розгляді кримінальної справи.

Частково висвітлює питання виявлення і усунення слідчих помилок при попередньому розгляді кримінальної справи Т. М. Марітчак³. Проте його

© Михайлишин О. Р., 2007

* аспірант Львівського національного університету імені Івана Франка

¹ Демидов І. Ф. Выявление и исправление следственных ошибок в стадии предания суду // Вопросы укрепления законности и устранения следственных ошибок в уголовном судопроизводстве. Сб. научн. тр. — М., 1988. — С. 93.

² Назаров А. Д. Влияние следственных ошибок на ошибки суда. — СПб., 2003. — С. 206.

³ Марітчак Т. М. Помилка у кваліфікації злочинів: Дис ... канд. юрид. наук. — Львів, 2003. — С. 126-127.

дисертаційне дослідження присвячене кримінально-правовому аспекту, а саме — виявленню та усуненню помилок у кваліфікації злочинів. Тому потребує додаткового дослідження процесуальний аспект питання виявлення і усунення всіх слідчих помилок.

Деяким процесуальним механізмам, які можуть слугувати засобами виявлення і усунення слідчих помилок при попередньому розгляді кримінальної справи, присвячена стаття В. Т. Маляренка, окремі аспекти якої будуть детальніше проаналізовані в тексті даного дослідження.

Тому існує потреба в системному вивченні всіх можливих процесуальних механізмів, що сприятимуть ефективному виявленню та усуненню слідчих помилок на початкових етапах судового розгляду кримінальної справи. Саме тому метою і завданнями вказаного дослідження є осучаснення теоретичного досвіду виявлення і усунення слідчих помилок при попередньому розгляді кримінальної справи з використанням нового законодавства та засад кримінального процесу, системне вивчення всіх процесуальних можливостей виявлення і усунення слідчих помилок на вказаній стадії для максимальної ефективності та економії часу і процесуальних ресурсів, вивчення практичного досвіду з метою удосконалення існуючого процесуального порядку.

Для цього, перш за все, слід окреслити коло осіб, які беруть участь у попередньому розгляді кримінальної справи і можуть впливати на виявлення слідчих помилок. Такими особами, крім судді, є прокурор та інші учасники процесу, оскільки попередній розгляд кримінальної справи, незалежно від кваліфікації дій обвинуваченого, здійснюється суддею одноосібно з обов'язковою участю прокурора. Крім того, в попередньому розгляді справи можуть взяти участь і інші учасники процесу, оскільки їх повідомляють про день судового розгляду. В результаті вивчення справи суддя повинен мати чітке уявлення про те, чи не вчинив слідчий помилки щодо наявності чи відсутності підстав для закриття справи або її зупинення; чи не допущено помилок щодо складання обвинувального висновку; чи правильно вибрано запобіжний захід, чи немає підстав для його зміни, скасування чи обрання (у випадку, якщо такого не було здійснено); чи не було допущено під час порушення справи, провадження дізнання або досудового слідства таких порушень вимог Кримінального процесуального кодексу, без усунення яких справа не може бути призначена до судового розгляду. Крім того, суд перевіряє, чи не допущено слідчих помилок, що полягали у порушенні кримінального закону, а саме: чи становить кожне діяння, за яким пред'явлено обвинувачення, склад злочину; чи всі винні особи притягнуті до кримінальної відповідальності; чи є помилки у кваліфікації дій обвинуваченого.

Способи виявлення і усунення слідчих помилок на даній стадії умовно можна поділити на такі, що вчиняються:

- з ініціативи суду (повернення справи на додаткове розслідування, повернення справи прокуророві);
- з ініціативи інших учасників кримінального судочинства (повернення справи на додаткове розслідування, відкликання справи прокурором).

Відповідно до ст. 246 суддя при попередньому розгляді кримінальної справи вправі з власної ініціативи повернути її на додаткове розслідування лише у випадках, коли під час порушення справи, провадження дізнання або досудового слідства були допущені такі порушення вимог КПК, без усунення яких вона не може бути призначена до судового розгляду.

У решті передбачених зазначеною статтею випадків, а саме коли є підстави для притягнення до кримінальної відповідальності інших осіб, окремий розгляд справи щодо яких неможливий, або для кваліфікації дій обвинуваченого за статтею

Кримінального кодексу України⁴, якою передбачено відповідальність за більш тяжкий злочин, чи для пред'явлення йому обвинувачення, яке до цього не було пред'явлене, справа може бути повернута на додаткове розслідування лише за наявності відповідного клопотання одного із названих у ч. 2 ст. 246 КПК⁵ учасників процесу.

Таким чином, питання про притягнення до кримінальної відповідальності інших осіб чи про наявність підстав для кваліфікації дій обвинуваченого за статтею Кримінального кодексу, яка передбачає відповідальність за більш тяжкий злочин, суд не може вирішувати з власної ініціативи. Для ініціювання розгляду таких питань необхідно, в першому випадку, клопотання прокурора, обвинуваченого, його захисника чи законного представника. Для констатування слідчої помилки, наслідком якої стало покращення становища обвинуваченого, необхідним є клопотання прокурора, потерпілого чи його представника. У випадку виявлення помилок при попередньому розгляді кримінальних справ, суддя обмежений у можливості їх усунення. Так, за діючим законодавством суддя вправі виправити допущену помилку під час досудового розслідування справи лише у випадку, коли обвинуваченого безпідставно притягнуто до кримінальної відповідальності, тоді під час попереднього розгляду справи суддя закриває її своєю мотивованою постановою, скасовує запобіжні заходи, заходи забезпечення цивільного позову і конфіскації майна, а також вирішує питання про речові докази, зокрема про гроші, цінності та інші речі, нажиті злочинним шляхом (ст. 248 КПК України). В інших же випадках він направляє справу для виправлення виявлених слідчих помилок прокурору або на додаткове слідство. При цьому визнаючи авторитетність судового рішення та підкреслюючи особливий статус суду у системі органів, що провадять кримінальний процес, законодавець визначає, що постановою про повернення справи прокурору оскарженню не підлягає, на неї не може бути внесено подання прокурором.

Попередній розгляд кримінальної справи починається з доповіді прокурора щодо можливості призначення справи до судового розгляду. Крім того, прокурор висловлює свою думку щодо клопотань, заявлених іншими учасниками процесу. Якщо під час проведення досудового розслідування допущено помилку в оцінці дій інших співучасників злочину, які не притягнуті до кримінальної відповідальності, чи допущено слідчу помилку в сторону пом'якшення його становища, то прокурор та інші учасники процесу під час попереднього розгляду справи вправі заявити клопотання про притягнення до кримінальної відповідальності інших осіб та про кваліфікацію дій обвинуваченого за статтею Кримінального кодексу, яка передбачає відповідальність за більш тяжкий злочин для пред'явлення йому обвинувачення, яке до цього не було пред'явлене. На підставі доповіді прокурора, клопотань, заявлених іншими учасниками процесу та висловленої думки прокурора щодо заявлених клопотань, суддя приймає рішення про призначення справи до судового розгляду чи, у випадку виявлення слідчих помилок про повернення кримінальної справи прокуророві на додаткове розслідування чи закриття справи.

Залежно від того, наскільки істотним було порушення закону, допущене під час порушення справи, провадження дізнання або досудового слідства, до ущемлення яких прав та законних інтересів учасників процесу воно призвело, і чи є можливість поновити ці права й інтереси, вирішується питання про те, чи

⁴ ВВР. — 2001. — № 25-26. — Ст. 131.

⁵ ВВР УРСР. — 1961. — № 2. — Ст. 15.

перешкоджає воно призначенню справи до судового розгляду. Кримінальна справа у будь-якому випадку не може бути призначена до судового розгляду, якщо: вона не була порушена або порушена некомпетентною особою; її розслідування провадила не уповноважена на те особа чи особа, яка підлягала відводу; було порушено вимоги КПК про обов'язковість пред'явлення обвинувачення і матеріалів розслідування для ознайомлення; при провадженні дізнання чи досудового слідства було порушено право обвинуваченого на захист або право користуватися рідною мовою чи мовою, якою він володіє, і допомогою перекладача.

Не можуть бути підставою для повернення справи на додаткове розслідування такі порушення:

1. Які були допущені при вчиненні окремих слідчих чи процесуальних дій і призвели до ущемлення прав та інтересів учасників процесу, поновити які неможливо. В такому випадку вони за наявності відповідних підстав мають тягти визнання доказів недопустимими.

2. Недодержання прокурором вимог ст. ст. 228-232 КПК (якщо для усунення допущених порушень не потрібно проводити слідчі дії). У таких випадках відповідно до ст. 249¹ КПК суддя повертає справу прокурору для усунення недоліків.

У випадку ж, коли виникає необхідність притягнення до кримінальної відповідальності інших осіб, повернення справи на додаткове розслідування допускається лише за умови, що окремий розгляд справи щодо них неможливий, і що надійшло відповідне клопотання прокурора, обвинуваченого, його захисника чи законного представника. Питання про наявність таких підстав вирішується з урахуванням доказів, що є у справі, інших конкретних її обставин, а також вимог ст. 94 КПК, у якій визначено приводи і підстави до порушення кримінальної справи. При цьому постановою органу дізнання, слідчого, прокурора про закриття кримінальної справи, про відмову в її порушенні щодо іншої особи або про виділення справи щодо такої особи в окреме провадження не є перешкодою для повернення справи на додаткове розслідування.

Аналогічно й у випадку з поверненням справи на додаткове розслідування, у зв'язку з наявністю підстав для кваліфікації дій обвинуваченого за статтею КК, якою передбачено відповідальність за більш тяжкий злочин чи для пред'явлення йому обвинувачення, яке до цього не було пред'явлене.

Таким чином, при констатації того, що діяння обвинуваченого кваліфіковані правильно і не було допущено жодних слідчих помилок, або при виявленні помилки в сторону погіршення становища обвинуваченого, суддя призначає справу до судового розгляду. При виявленні слідчої помилки, що привела до необґрунтованого притягнення обвинуваченого до кримінальної відповідальності, суддя з власної ініціативи чи за клопотанням обвинуваченого його захисника чи законного представника закриває провадження у справі. У випадку встановлення суддею при попередньому розгляді справи слідчої помилки щодо інших співучасників злочину, які не притягнуті до кримінальної відповідальності, або при виявленні помилки у кваліфікації дій обвинуваченого в сторону покращення його становища, суддя за клопотанням прокурора, обвинуваченого, його захисника чи законного представника або прокурора, потерпілого чи його представника направляє справу на додаткове розслідування для виправлення таких помилок.

У юридичній літературі неоднозначно сприймається можливість скерування судом справи на додаткове розслідування чи повернення прокуророві. Так, на думку В. Т. Маляренка, повернення судом справи на додаткове розслідування — це один із способів “розвалення” чи “розхитування” кримінальної справи. Тобто

при поверненні певної кримінальної справи на додаткове розслідування інколи можна говорити не тільки про неповноту дослідження обставин справи чи якісь процесуальні проблеми, але і наявність інтересу окремих осіб до того, щоб посіяти сумнів у допустимості окремих доказів та їх достатності, віддалити вирішення справи і таким чином пом'якшити сприйняття гостроти та небезпечності вчиненого як у суспільстві, так і судом, за рахунок цього розраховувати на більш м'яке покарання або на уникнення відповідальності взагалі. Про це свідчить хоча б той факт, що абсолютна більшість справ, повернутих на додаткове розслідування, потім повертаються в суд, але через значний проміжок часу⁶.

На підтримку своєї тези автор наводить такі аргументи. Існуючий інститут можливості повернення судом справ на додаткове розслідування не відповідає завданням розкриття злочину, викриття винних і забезпечення правильного застосування закону в розумні строки, а навпаки — спонукає до тяганини та безвідповідальності. Крім того, суд, повертаючи справу на додаткове розслідування, фактично вступає в процесуальні стосунки із слідчим, хоч, за логікою КПК, він повинен мати такі стосунки лише з прокурором. Цим порушується конституційна норма про те, що нагляд за досудовим слідством здійснює прокурор, а не суд. Даючи слідчому вказівки, які обставини слід дослідити і які слідчі дії слід здійснити, щоб ліквідувати неповноту слідства, суд підміняє прокурора, його функцію нагляду за досудовим слідством.

Справді, як свідчить судова практика, половина кримінальних справ поверталась судом на додаткове розслідування після трьох-шести місяців судового розгляду, а в окремих кримінальних справах ці строки становили півтора-два роки. Із справ, що повертались судом на додаткове розслідування, повторно направлялись в суд з обвинувальним висновком 80 % із постановою про закриття справи із nereабілітуючих підстав — 10 %.

Стосовно Львівської області, то з 2001 року кількість справ, скерованих на досудове слідство, скорочується. Так у 2001 році цей показник становив 593 справи, у 2002 році — 534, у 2003 році — 524, у 2004 році — 453, у 2005 — 468. У першому півріччі 2006 року кількість справ, скерованих на додаткове розслідування, становила 158 справ, і порівняно з аналогічним періодом 2005 року скоротилась на 31 %.

Таким чином пропонується перенести повну відповідальність за не доопрацювання досудового слідства на прокурора як представника функції захисту в кримінальному судочинстві. Ця теза є, звичайно, логічною та обґрунтованою. Проте не можемо повністю погодитися із нею та аргументами на її підтримання.

Щодо змішування процесуальних функцій, то чітке відмежування процесуальних функцій можливе лише в ідеальних моделях кримінального процесу. Відмежування судді (суду) як незалежного арбітра применшує його роль у провадженні кримінального судочинства. Таким чином відбуватиметься зрощування кримінального та цивільного процесів, що унеможливіло досягнення об'єктивної істини при розслідуванні та вирішенні кримінальної справи, а лише формальної відповідності сукупності доказів пред'явленому обвинуваченню. Крім того, Постановою Пленуму Верховного Суду України від 11 лютого 2005 року № 2 "Про практику застосування судами України законодавства, що регулює повернення кримінальних справ на додаткове розслідування"⁷ судами звертається

⁶ Маляренко В. Щодо повернення судом кримінальної справи на додаткове розслідування та прокурору // Право України. — 2004. — № 4. — С. 9.

⁷ Вісник Верховного Суду України. — 2005. — № 3.

увага на те, що згідно зі ст. 16¹ Кримінально-процесуального кодексу України здійснення обвинувачення в суді покладається на прокурора, а в окремих передбачених у КПК випадках це вправі робити потерпілий чи його представник. Захист підсудного здійснює сам підсудний, його захисник або законний представник. Суд, залишаючись об'єктивним і неупередженим, має створити необхідні умови для виконання сторонами їхніх процесуальних обов'язків та здійснення наданих їм прав, розглянути кримінальну справу і постановити відповідне рішення. З огляду на ці вимоги закону суди при розгляді кримінальних справ не вправі перекладати на себе функції обвинувачення чи захисту.

Тобто, законодавець не розглядає можливість повернення справи на додаткове розслідування як змішування процесуальних функцій.

Сам автор зазначає, що розрахунок зроблений на розумність, сумлінність та добросовісність прокурора. Але яку гарантію такої добросовісності можна закласти у законодавстві? Саме для усунення можливих проявів несумлінності та недобросовісності і передбачено інститут повернення справи на досудове розслідування. Цей інститут є додатковою гарантією усунення слідчих помилок.

Крім того, наведений у ст. 246 КПК перелік підстав для повернення справи на додаткове розслідування зі стадії попереднього розгляду справи є вичерпним, і суддя не вправі повернути справу на додаткове розслідування, наприклад, із мотивів неповноти досудового слідства або у зв'язку з тим, що обвинувачений після передання справи до суду зник і місце його перебування невідоме.

Тобто, в даному випадку маємо зіткнення інтересів приватного (права особи) і публічного (боротьба із злочинністю) і повинні розв'язати цей конфлікт на користь інтересів першого. Хоча не всі підтримують повністю цю думку. І. Стороков зазначає, що сучасна злочинність вимагає інших методів і заходів боротьби, а тому слід збалансувати інтереси особи і держави⁸.

За ініціативою суду здійснюється і повернення справи прокуророві. Відповідно до ст. 244 КПК України за результатами попереднього розгляду справи одним із рішень судді може бути повернення справи прокуророві. Ст. 249¹ КПК України передбачено, що суддя своєю постановою повертає справу прокуророві у випадку, якщо прокурором були суттєво порушені вимоги ст. ст. 228-232 КПК України для усунення виявлених порушень.

Отже, законом передбачено, що суддя своєю постановою має повернути справу прокуророві, виявивши при її розгляді недобросовісність або некомпетентність прокурора, проявлені при виконанні тих функцій, які покладені на нього кримінально-процесуальним законом.

Фактично інститут повернення справи прокуророві дуже схожий на інститут повернення справи на досудове розслідування. Це можна пояснити тим, що ніщо не перешкоджає прокуророві повернути слідчому справу для проведення додаткових слідчих дій. Зокрема, відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 229 КПК України, перевіряючи справу з обвинувальним висновком, прокурор або його заступник може прийняти рішення про повернення справи органамі дізнання або слідчому із своїми письмовими вказівками для провадження додаткового розслідування. Законодавство не обмежує цю можливість тим випадком, коли справа надходить до прокурора безпосередньо від слідчого, таким чином не заперечуючи можливість такого повернення при отриманні справи від суду.

Способом виявлення і усунення слідчої помилки на стадії попереднього розгляду кримінальної справи судом є інститут відкриття кримінальної справи

⁸ Стороков І. Забезпечення прав і свобод людини у кримінальному судочинстві // Право України. — 2001. — № 3. — С. 106-109.

із суду. Так, відповідно до ч. 4 ст. 232 КПК України Генеральний прокурор України, прокурори Автономної республіки Крим, областей, міста Києва і прирівнені до них прокурори, їх заступники, районні, міські та прирівнені до них прокурори мають право відкликати із суду кримінальну справу, у якій попередній розгляд справи ще не відбувся.

Механізм виявлення та усунення слідчої помилки в даному випадку аналогічний до випадку з поверненням справи прокурору, проте ініціатива в даному випадку виходить від самого прокурора. На перший погляд, може видатися недоречним передбачення такої можливості, оскільки прокурор спочатку перевіряє справу, скерує її до суду, а згодом відкликає. Звичайно, прокурор повинен бути чітко переконаний у правильності свого рішення щодо скерування справи до суду. Підстава ж існування такої можливості у законодавстві доволі банальна. Так, ст. 233 КПК України передбачено, що, одержавши справу від органу дізнання або слідчого, прокурор зобов'язаний протягом не більше 5 днів розглянути справу і дати їй належне спрямування.

Опитування працівників на практиці показало, що такого терміну недостатньо для розгляду кримінальної справи і вирішення її подальшої долі. А особливо, коли мова йде про складні багатотомні і багатоепізодні справи.

Вказане свідчить про те, що інколи прокурори, щоб не порушити вказаний у законодавстві термін, скерують справу до суду, наперед знаючи, що відкликатьимуть її для подальшого вивчення і таким чином продовжують вказаний у законодавстві термін.

Тому доречним було б у законодавстві передбачити диференційований підхід до терміну вивчення та розгляду справи прокурором.

Зокрема, ст. 233 КПК України доречно було б доповнити другою частиною такого змісту:

“У випадку особливої складності строк, вказаний у частині першій цієї статті, може бути продовжено до 15 днів за погодженням із вищестоящим прокурором”.

Погодження продовження строку для розгляду справи прокурором слугуватиме гарантією від можливого зловживання та необґрунтованого затягування розгляду справи.

На увагу заслуговує і такий момент: завдяки тому, що відкликання кримінальної справи здійснюється за ініціативою прокурора, цей інститут набув більшого поширення, ніж повернення справи прокуророві судом.

Так, у 2004 році із судів Львівської області було відкликано 267 справ, а повернуто прокуророві — 107, у 2005 році цей показник становив відповідно 250 та 73 справи. У першому півріччі 2006 року кількість справ, відкликаних прокурором, порівняно із аналогічним періодом 2005 року зменшилась із 122 до 98. Зменшилась також і кількість повернутих прокуророві справ — з 28 до 26.

В літературі слушно зазначалося, що суддя, вивчивши справу, яка надійшла йому на розгляд, не має права кому б то не було розповідати про проблеми цієї справи. Стосовно цього існують правила суддівської етики та вимоги закону про неупередженість судді. Тим більше, що суддя, як правило, не обговорює проблеми кримінальної справи із захисником, потерпілим чи іншими учасниками процесу. Але за чинним КПК суддя заінтересований в обговоренні з прокурором проблем справи, яку він вивчив, і поверненні її прокуророві у випадку його згоди, оскільки в такому випадку він не тільки позбавляється обов'язків її розглядати, але і обов'язку написати процесуальний акт — постанову про повернення справи прокуророві та відповідальності за її законність та обґрунтованість⁹.

⁹ *Малярєнко В.* Вказ. праця. — С. 9.

Хоча наведене нами опитування практичних працівників і проводилось анонімно, проте лише 12 % опитаних визнали, що таке попереднє обговорювання справи судді з прокурором відбувається. Проте статистичні дані свідчать, що повернення справи прокуророві є досить рідкісним явищем у місцевих судах районів Львівської області, і частіше трапляється в місцевих судах районів міста Львова, де штат працівників як судів, так і прокуратур є значно більшим, а, відповідно, слабшими є контакти між прокуратурою та судом. У малих містах і районах, де прокуратура та суд розташовані інколи в одному чи сусідніх приміщеннях, кількість суддів і працівників прокуратури — 3-4, цілком ймовірним є припустити такого роду “співпрацю” прокуратури та суду.

Так, у 2004 році 6 судів міста Львова повернуло прокурорам 32 справи (29,9 %), а 29 судів Львівської області — 75 справ (70,1 %), це при тому, що 19 (17,7 %) з них було повернуто лише Бродівським районним судом. У 2005 році суди міста Львова повернули 30 справ (41 %), а суди області — 43 (59 %), знову ж таки враховуючи виняток — 23 (31,5 %) із вказаних справ були повернуті Дрогобицьким міськрайсудом. У першому півріччі 2006 року співвідношення між кількістю справ, повернутих прокуророві судами міста Львова та судами Львівської області становить 1:1 (по 13 справ відповідно).

З огляду на вищенаведене, слід зазначити, що виявлення та усунення слідчих помилок на ранніх стадіях судового розгляду сприяє якомога ефективнішому розгляду кримінальної справи, економії строків, що сприяє забезпеченню прав та законних інтересів особи в кримінальному судочинстві.

Подальше ж дослідження даної тематики та впровадження досягнутих наукових результатів у практику сприятиме удосконаленню існуючого законодавства, і, відповідно, процесуального порядку виявлення та усунення слідчих помилок, тобто, слугуватиме ще однією гарантією досягнення завдань кримінального судочинства та захисту прав і інтересів особи.

Стаття рекомендована до друку кафедрою кримінального процесу та криміналістики Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 3 від 26 вересня 2006 року)

